

Kỹ thuật lập trình

BÀI 5 KỸ THUẬT XỬ LÝ CHUỐI KÝ TỰ - CON TRỞ - TỆP TIN

BÀI 5. KỸ THUẬT XỬ LÝ CHUỖI KÝ TỰ - CON TRỎ - TỆP TIN

- PHẦN 1: CHUỔI KÝ TỰ
- PHẦN 2: CON TRỔ

Programming Techniques

Kỹ thuật lập trình

PHẦN 3: TỆP TIN

Các thao tác cơ bản

[1]. Khai báo biến kiểu chuỗi ký tự

Cách 1: Mảng các ký tự

char S[200];

- Ta thu được biến S có thể chứa tối đa 200 ký tự
- Ký tự kết thúc chuỗi '\n' luôn được thêm vào cuối S.

Cách 2: Kiểu string

string S;

- Ta thu được biến S có thể chứa các chuỗi ký tự có độ dài rất lớn
- Biến S kiểu string được thao tác theo kiểu hướng đối tượng.

Các thao tác cơ bản

[2]. Nhập chuỗi ký tự

Cách 1: Sử dụng gets

fflush(stdin); gets(S);

Cách 2: Sử dụng cin

cin.getline(S, 30);

o cin.getline(S, P); được sử dụng để nhập xâu ký tự kiểu mảng char

Các thao tác cơ bản

[3]. Duyệt chuỗi ký tự

Lấy độ dài của chuỗi ký tự S:

strlen(S)

Duyệt chuỗi:

Các thao tác đặc thù

[1]. Phép gán chuỗi

- Phép gán thông thường '=' là không hợp lệ: S = "HA NOI";
- O Hàm strcpy() copy chuỗi: Lệnh sau gán chuỗi ký tự P sang biến S

strcpy(S, P);

S là một biến chuỗi ký tự kiểu mảng char (ví dụ char S[200];).

P là một biến chuỗi ký tự kiểu mảng char hoặc một hằng chuỗi ký tự.

strcpy(S, "HA NOI");

Các thao tác đặc thù

[2]. Phép so sánh hai chuỗi

Phép so sánh thông thường '==' là không hợp lệ:

Hàm strcmp() so sánh hai chuỗi: Hàm trả về 0 nếu hai chuỗi bằng nhau, ngược lại, hàm trả về giá trị khác 0:

$$if(strcmp(S, P) == 0)$$

S, P là các biến chuỗi ký tự kiểu mảng char hoặc một hằng chuỗi ký tự. Ví dụ: Nếu S bằng "HA NOI":

Các thao tác đặc thù

[3]. Thao tác với mã ASCII:

Mỗi ký tự tương đương với một số nguyên, là mã ASCII của nó

Ví dụ: Ký tự 'A' có mã 65. Ký tự 'a' có mã 97.

Khi so sánh các ký tự, thực chất là so sánh các mã ASCII của nó

Ví dụ: 'A' < 'B' vì mã của 'B' là 66.

Lấy mã ASCII của một ký tự hoặc ngược lại: Ép kiểu

Ví dụ: cout<<(int) 'A'; sẽ in ra màn hình mã của ký tự 'A'

cout<<(char) 65; sẽ in ra màn hình ký tự 'A'

Các bài toán cơ bản trên chuỗi

- [1]. Các bài toán sắp xếp tìm kiếm
- [2]. Các bài toán thống kê trên xâu: Thống kê số ký tự, số từ, số câu...
- [3]. Bài toán chuẩn hóa xâu
- [4]. Bài toán tách, chèn, xóa

Nhập 1 chuỗi ký tự, cho biết chuỗi có bao nhiêu từ
 (một từ là đoạn ký tự liên tiếp, dài nhất không có dấu cách)

Ví dụ: Chuỗi: "HA NOI NGAY THANG NAM" có 5 từ

Chuỗi: "__HA__NOI_NGAY___THANG_NAM__" cũng có 5 từ

Phương pháp: Đếm số chỗ bắt đầu của một từ

Bắt đầu của một từ là khi: Có một ký tự trống theo sau là một ký tự khác trống

"__HA__NOI_NGAY___THANG_NAM__"

Chú ý: Nếu ký tự đầu tiên không phải là ký tự trống, ta đã đếm thiếu từ đầu tiên

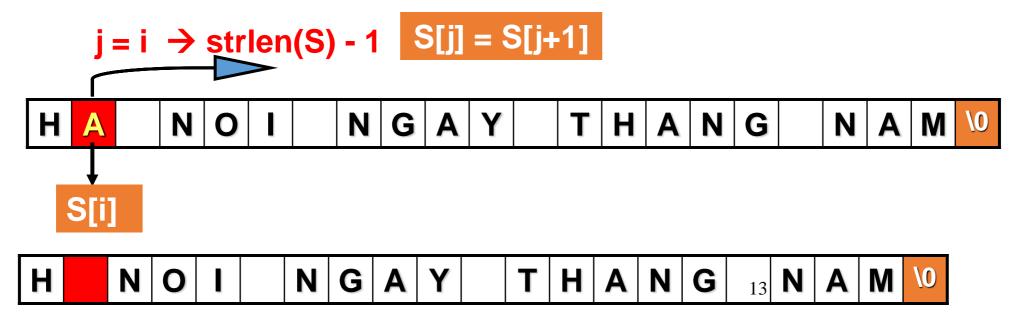
```
int countword(char S[])
    int d=0;
    for (int i=0; i<strlen(S)-1; i++)</pre>
         if(S[i] == ' ' && S[i+1] != ' ')
              d++;
    if(S[0] != '')
         d++;
    return d;
```


Nhập 1 chuỗi ký tự S và một ký tự C. Hãy xóa mọi ký tự C trong S

Ví dụ: S: "HA NOI NGAY THANG NAM" và C = 'A'. Kết quả sau khi xóa:

S: "H NOI NGY THNG NM"

Nhập 1 chuỗi ký tự S và một ký tự C. Hãy xóa mọi ký tự C trong S

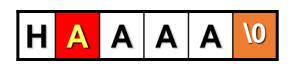
Phương pháp:

- Duyệt xâu S: for(int i = 0; i < strlen(S); i++)</p>
- Nếu gặp ký tự C thì: if(S[i] == C)
- Xóa S[i]:
 - Đẩy toàn bộ các ký tự sau S[i] lên trước một vị trí (lưu ý đẩy cả ký tự kết thúc chuỗi).


```
void deleteall(char S[], char C)
{
    for(int i=0; i<strlen(S); i++)
        if(S[i] == C)
        for(int j=i; j<strlen(S); j++)
            S[j] = S[j+1];
}</pre>
```

Trường hợp ký tự C xuất hiện liên tiếp: có thể bỏ sót

BÀI TÂP 5.3

- Cho một biểu thức toán học với các dấu mở/đóng ngặc '(' và ')' dưới dạng một chuôi ký tự. Các dấu mở/đóng ngoặc được gọi là hợp lệ nếu nó được đặt đúng chỗ trong biểu thức toán học đó.
- Ví dụ biểu thức: (a+b) * (c+d) có các dấu mở/đóng ngoặc hợp lệ, nhưng biểu thức: (a+b) * (c+d)) hoặc (a+b)) * ((c+d) lại không hợp lệ.
- Hãy cho biết một biểu thức có các dấu mở/đóng ngoặc hợp lệ hay không.

- Sử dụng hai biến đếm d1 và d2 để đếm số dấu mở và đóng ngoặc.
- Điều kiện hợp lệ:

Mở trước đóng: nếu đếm từ trái qua phải, d1 luôn ≥ d2

Mở bằng đóng: kết thúc quá trình đếm, d1 = d2

Programming Techniques

Kỹ thuật lập trình

```
bool isInvalid(char S[])
    int d1=0, d2=0;
    for(int i=0; i<strlen(S); i++)
        if( S[i] == '(') d1++;
        if ( S[i] == ')' ) d2++;
        if (d1<d2) return false;</pre>
    if (d1 != d2) return false;
    return true;
```

Kỹ thuật lập trình với con trỏ

- Khái niệm
- Các thao tác cơ bản trên con trỏ
- Cấp phát thu hồi bộ nhớ
- Con trỏ và hàm
- Con trỏ và mảng

Thao tác cơ bản

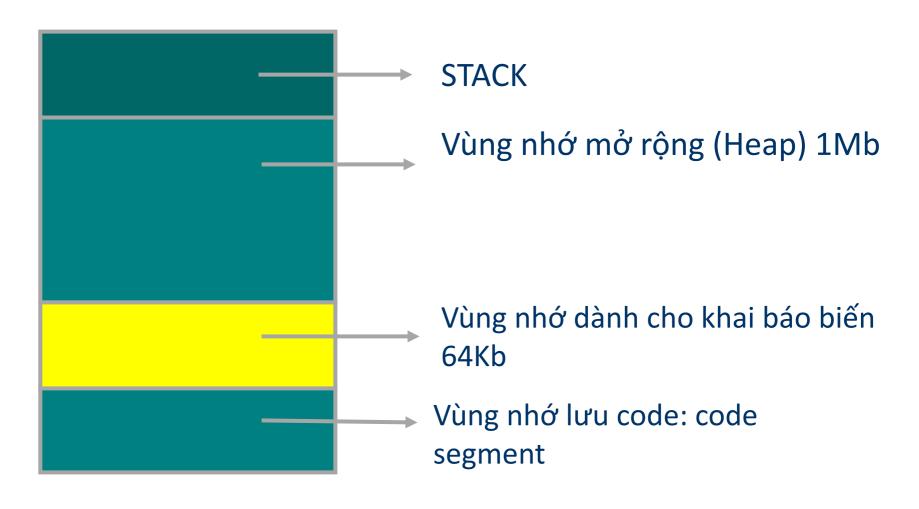
Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

- Khái niệm con trỏ
- Cấu trúc bộ nhớ

Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

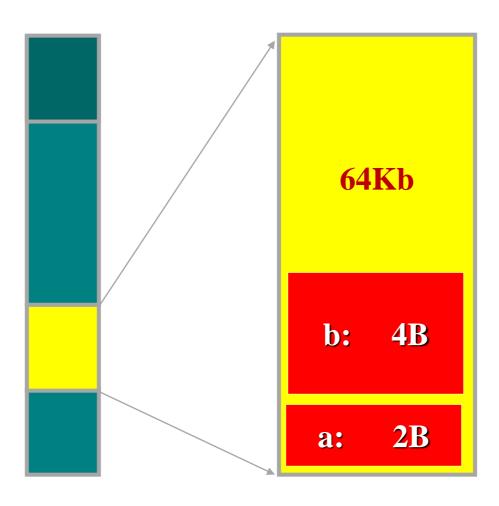
Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

Khái niệm con trỏ

Địa chỉ của biến

■ Mỗi Byte trong bộ nhớ đều được đánh địa chỉ, là một con số hệ 16

Địa chỉ của biến là địa chỉ của Byte đầu tiên trong ô nhớ dành cho biến

Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

Phép lấy địa chỉ của biến

Ba yếu tố của biến

[1]. Tên biến:

[2]. Giá trị của biến: **a, 5**

[3]. Địa chỉ của biến: &a, FFF1

Phép lấy địa chỉ của biến:

& (Tên biến)

int
$$a = 5$$
;

5

a

23

R'R'R'

Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

- Lưu trữ địa chỉ của biến
- Biến thông thường không thể lưu trữ địa chỉ của biến khác

int
$$a = 5$$
;

$$\boxtimes$$
 int b = &a

Lưu trữ địa chỉ của biến: Sử dụng biến đặc biệt

int
$$a = 5$$
;

Biến c được gọi là biến con trỏ hay con trỏ!

Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

Con trỏ: là một biến đặc biệt, dùng để chứa ĐỊA CHỈ của biến khác, cùng kiểu

F Hãy so sánh một biến nguyên thông thường và một biến con trỏ nguyên

Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

- Các thao tác cơ bản trên con trỏ
- 1. Khai báo biến con trỏ

int * p; Ví dụ:

2. Trỏ tới một biến cùng kiểu

$$\langle Con trỏ \rangle = & \langle Biến \rangle$$
:

Ví dụ:

int
$$a = 5$$
;

int * b = &a; //Con trỏ b trỏ tới biến a

Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

Các thao tác cơ bản trên con trỏ

3. Truy xuất tới biến

- Khi một con trỏ đang trỏ tới một biến, ta có thể sử dụng con trỏ để truy xuất tới biến đó.
- *(P) chính là tên gọi khác của biến mà P đang trỏ tới (biến a)

*P = 10;
$$\leftrightarrow$$
 a = 10;

Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

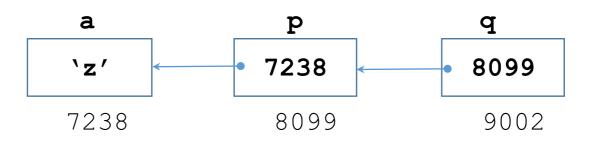

4. Trỏ tới con trỏ

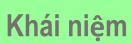
Con trỏ trỏ tới các con trỏ khác cùng kiểu

q là con trỏ trỏ tới con trỏ.

Để sử dụng q truy xuất tới dữ liệu trong a, ta viết: **q

Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

Cấp phát/thu hồi bộ nhớ cho con trỏ

1. Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ có thể quản lý một dãy liên tiếp các ô nhớ khi ta cấp phát cho nó

$$\langle Con_{tro} \rangle = new \langle Kiểu \rangle [\langle n \rangle];$$

O Ví dụ:

Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

- Cấp phát/thu hồi bộ nhớ cho con trỏ
- 2. Thu hồi bộ nhớ

delete[] (Con tro);

Ví dụ: delete[] p;

De Hàm delete[] thu hồi bộ nhớ đã cấp cho con trỏ. Nó không làm thay đổi giá trị của con trỏ (là một địa chỉ). Nó chỉ đơn giản cho hệ thống quản lý bộ nhớ biết rằng bit bộ nhớ tại địa chỉ đó, địa chỉ đã được dự trữ trước đó, không còn được dự trữ nữa và có thể sử dụng lại.

Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

Cấp phát/thu hồi bộ nhớ cho con trỏ

3. malloc/ calloc/ realloc

```
⟨Con_tro⟩ = (⟨Kiểu*⟩) malloc(⟨Size⟩);
\langle Con_{tro} \rangle = (\langle Kieu^* \rangle) calloc(\langle n \rangle, sizeof(Kieu);
⟨Con_tro⟩ = (⟨Kiểu*⟩) realloc(⟨Con_tro⟩, ⟨New_size⟩;
```

- Thu hồi bộ nhớ: free((Con_trỏ));
- Prealloc() được dùng để cấp phát lại bộ nhớ mà trước đó ta đã cấp phát bằng malloc/ calloc. Trong trường hợp bộ nhớ trước đó được cấp phát bằng new, ta không sử dụng realloc.

Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

Cấp phát/thu hồi bộ nhớ cho con trỏ

4. Cấp phát bộ nhớ động (Dynamic memory allocation)

- Cấp phát bộ nhớ động: Là việc thực hiện cấp phát bộ nhớ linh hoạt theo cách thủ công bởi lập trình viên.
- Bộ nhớ được cấp phát động được cấp phát trên Heap hoặc Stack.

Ví dụ: int a[100];

```
int *a = new int[100];
....
delete[] a;
```

- Dối với các biến bình thường như "int a[100]", v.v., bộ nhớ được cấp phát và phân bổ tự động.
- Dối với bộ nhớ được cấp phát động như "int * a = new int [100]", lập trình viên có trách nhiệm thu hồi bộ nhớ khi không còn cần thiết nữa. Nếu lập trình viên không thu hồi bộ nhớ, nó sẽ gây ra rò rỉ bộ nhớ (memory leak)

Thao tác cơ bản

Con trỏ và hàm

Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và mảng

Bài tập

Con trỏ và hàm

- Con trỏ trỏ tới hàm
- Xét hai hàm đơn giản thực hiện phép cộng và phép trừ:

```
int cong(int a, int b)
     return a+b;
int tru(int a, int b)
     return a-b;
```


Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

Con trỏ và hàm

- Con trỏ trỏ tới hàm
- Hàm tinhtoan sau có thể thực hiện phép cộng hay phép trừ tùy ý. Hàm sử dụng con trỏ **p** để trỏ tới hàm **cong, tru**:

```
int tinhtoan (int x, int y, int (*p) (int, int))
    return (*p)(x,y);
int main()
   int m = tinhtoan(7, 5, cong);
   int n = tinhtoan(2, 9, tru);
   cout <<n<<", "<<m;
```


Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

Con trỏ và mảng

- Tên mảng chính là con trỏ
- Khi khai báo một mảng, tên mảng chính là con trỏ, trỏ tới phần tử đầu tiên của mảng

Thao tác cơ bản

Con trỏ và hàm

Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và mảng

Bài tập

Con trỏ và mảng

- Con trỏ + Cấp phát bộ nhớ = Mảng
- Khi khai báo một con trỏ, ta cần cấp phát bộ nhớ cho nó để biến nó thành mång

F Hãy so sánh:

```
int a[5];
```

int *a = new int[5];

Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

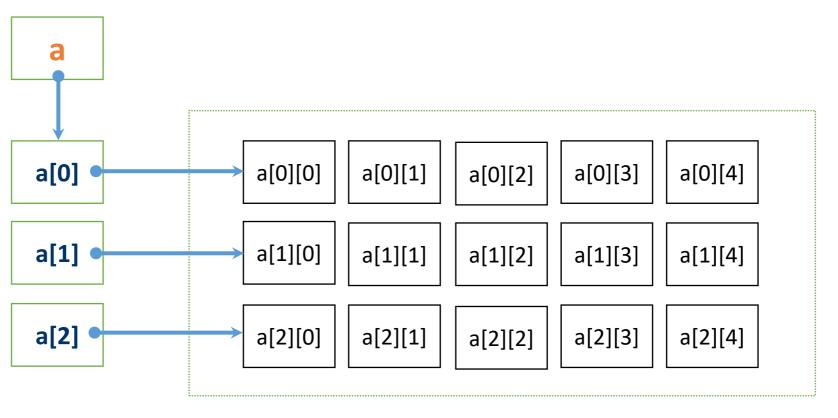
Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

Con trỏ và mảng

- Con trỏ và mảng hai chiều
- Mảng hai chiều: Mảng của các mảng một chiều.

Khái niệm

Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

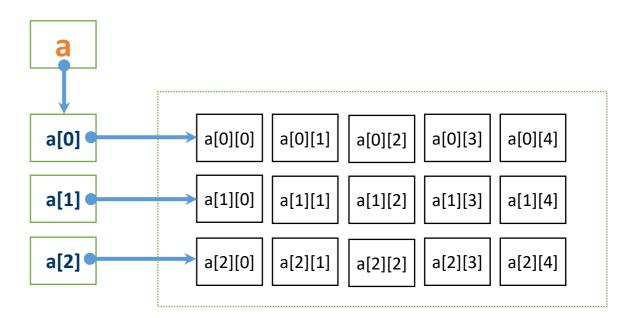
Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

Con trỏ và mảng

Con trỏ và mảng hai chiều

- a[0], a[1], a[2]: Là ba con trỏ quản lý ba mảng một chiều
- **a:** Là con trỏ, trỏ tới con trỏ (a[0]). Do vậy, ta khai báo:

Ví dụ: int **a; float ** b;

Khái niệm

Thao tác cơ bản

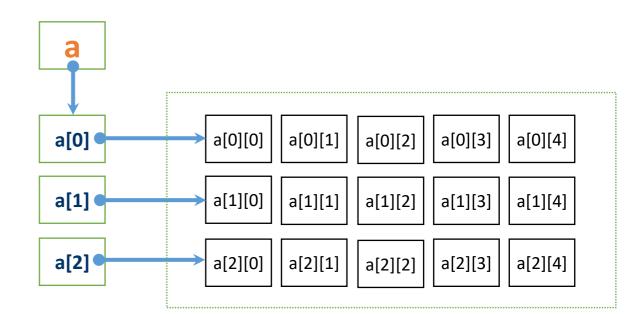
Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

- Con trỏ và mảng
- Con trỏ và mảng hai chiều
- Cấp phát bộ nhớ cho mảng hai chiều:

Đoạn chương trình sau cấp phát bộ nhớ cho một mảng hai chiều a(n × m) phần tử thực

```
a = new float*[n];
for(int i=0; i<n; i++)
       a[i] = new float[m];
```


Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

Dùng con trỏ cấp phát bộ nhớ động để: Nhập vào một mảng a gồm n phần tử nguyên. Sao chép các phần tử chẵn của mảng đặt vào cuối mảng. In kết quả ra màn hình.

Khái niệm

Thao tác cơ bản

Cấp phát bộ nhớ

Con trỏ và hàm

Con trỏ và mảng

Bài tập

BÀI TẬP 5.5

 Dùng con trỏ cấp phát bộ nhớ động để: Nhập một mảng a gồm n phần tử thực. Tách các phần tử âm sang mảng b và các phần tử dương sang mảng c. In ba mảng a, b, c ra màn hình.

BÀI TẬP 5.6

- Dùng con trỏ cấp phát bộ nhớ động để: Nhập vào một mảng a(n×m)
 phần tử thực.
- In mảng vừa nhập và các giá trị lớn nhất trên từng dòng của mảng ra màn hình.

- Kỹ thuật xử lý tệp văn bản
 - Mở/đóng tệp
 - Ghi dữ liệu vào tệp
 - Đọc dữ liệu từ tệp

Ghi tệp

Đọc tệp

Bài tập

Mở/ đóng tệp

- #include fstream
- Mở tệp để ghi dữ liệu:

```
Ghi đè:
                     ofstream f((Tên_tệp), ios::out);
```

Ghi bổ sung: ofstream f((Tên_tệp), ios::app);

- Mở tệp để đọc dữ liệu: ifstream f((Tên_tệp), ios::in);
- Đóng tệp: f.close();
- f được gọi là dòng nhập/ xuất tệp hay đơn giản là biến tệp. Bạn có thể đặt tên tùy ý, không nhất thiết là f.

Ghi tệp

Đọc tệp

Bài tập

Ghi dữ liệu vào tệp

Trong đó 〈Dữ_liệu〉 có thể là:

Hằng, biến, hàm, biểu thức

f<<"HA NOI NGAY "<<20<<" THANG"<<7; f << (a+b+sqrt(X))/2;

Cờ định dạng, xuống dòng

f<<setw(3)<<HOTEN<<endl;

Lệnh xuất dữ liệu vào tệp tương tự lệnh xuất dữ liệu ra màn hình. Nhưng thay vì dung cout (dòng xuất màn hình) ta sử dụng f (dòng xuất tệp!

Ghi tệp

Đọc tệp

Bài tập

BÀI TẬP 5.7

- Nhập một mảng a gồm n phần tử nguyên từ bàn phím. Ghi dữ liệu của a vào tệp.
- Nhập một ma trận b(nxm) gồm các phần tử thực từ bàn phím. Ghi dữ liệu của b vào tệp theo quy định: dòng đầu tiên ghi **n m**; các dòng tiếp theo ghi các dòng của ma trận.

Ghi tệp

Đọc tệp

Bài tập

- Đọc dữ liệu vào tệp
- Đọc từng dòng của tệp

```
f.getline((Biến), (Số_ký_tự_tối_đa));
```

- Ví dụ: char S[200];f.getline(S, 200);
- Đọc toàn bộ tệp với getline(): Đoạn chương trình sau đây đọc toàn bộ tệp dữ liệu và in ra màn hình.

```
char S[200];
while(!f.eof())
{
     f.getline(S, 200); cout<<S<<endl;
}</pre>
```


Ghi tệp

Đọc tệp

Bài tập

- Đọc dữ liệu vào tệp
- Đọc từng dòng của tệp

f.getline((Biến), (Số_ký_tự_tối_đa));

Lệnh đọc f.getline() tương tự như lệnh nhập cin.getline(). Điếm khác biệt là ở chỗ: cin.getline() đọc dữ liệu từ bàn phím.

E Đọc từng dòng của tệp thích hợp khi nộp dung của tệp là văn bản và ta chỉ coi dữ liệu đọc được là các dòng văn bán.

Ghi tệp

Đọc tệp

Bài tập

Đọc dữ liệu vào tệp

Đọc từng cụm trong tệp

Một cụm dữ liệu trong tệp được định nghĩa là một dãy liên tiếp các ký tự không chứa dấu cách

Dọc từng cụm thích hợp với tệp dữ liệu kiểu số, khi mà mỗi cụm là một con số và ta dễ dàng chuyển đổi kiểu dữ liệu cũng như lưu trữ nó.

Lệnh đọc cụm f>>(Biến); tương tự lệnh cin>>(Biến);. Điểm khác biệt là ở chỗ lệnh cin đọc dữ liệu từ bàn phím.

Ghi tệp

Đọc tệp

Bài tập

- Đọc dữ liệu vào tệp
- Đọc từng cụm trong tệp
- Giả sử ta có tệp dữ liệu số như hình sau (tệp VIDU1.txt)

5

Đoạn chương trình đọc toàn bộ tệp lên một biến mảng một chiều a kích thước n và in mảng ra màn hình:

```
ifstream f("D:/VIDU1.txt", ios::in);
int n=0; int a[100];
while(!f.eof())
      f>>a[n];
                     n++;
f.close();
```


Ghi tệp

Đọc tệp

Bài tập

Đọc dữ liệu vào tệp

- Đọc từng cụm trong tệp
- Việc không biết trước cấu trúc của tệp dữ liệu sẽ gây khó khăn cho lập trình viên khi đọc:
- Ví dụ: Đọc toàn bộ tệp dữ liệu VIDU2.txt đang chứa một mảng hai chiều n × m phần tử lên các biến a, n, m

5	3	1	2
4	3	2	3
4	3	3	4

Do không biết trước kích thước của mảng đang chứa trong tệp, ta sẽ gặp khó khăn khi cấp phát bộ nhớ cho a.

Ghi tệp

Đọc tệp

Bài tập

- Đọc dữ liệu vào tệp
- Đọc từng cụm trong tệp
- Để đơn giản, ta thêm hai giá trị n, m vào dòng đầu tiên của tệp

3	4		
5	3	1	2
4	3	2	3
4	3	3	4

Việc đọc tệp bây giờ trở nên dễ dàng!

Ghi tệp

Đọc tệp

Bài tập

- Đọc dữ liệu vào tệp
- Đọc từng cụm trong tệp

```
ifstream f("D:/VIDU.txt", ios::in);
int n, m; int **a;
f>>n>>m;
a = new int*[n];
for(int i=0; i<n; i++)
  a[i] = new int[m];
```

```
for(int i=0; i<n; i++)
for(int j=0; j<m; j++)
   f>>a[i][j];
f.close();
```

52

Ghi tệp

Đọc tệp

Bài tập

BÀI TÂP 5.8

Tương tự như bài tập 5.7: Nhập một ma trận b(nxm) gồm các phần tử thực từ bàn phím. Ghi dữ liệu của b vào tệp theo quy định: dòng đầu tiên ghi **n m**; các dòng tiếp theo ghi các dòng của ma trận.

Mở tệp vừa tạo, đọc toàn bộ nội dung của tệp và in ra màn hình theo đúng định dạng (không quan tâm tới giá trị đọc được).

Mở tệp vừa tạo, đọc toàn bộ nội dung của tệp ra các biên p, q, $a(p \times q)$. In ma trận a ra màn hình sau khi đọc được.

Ghi tệp

Đọc tệp

Bài tập

BÀI TẬP 5.9

- Cho bộ dữ liệu theo đường link sau (sinh viên tải bộ dữ liệu về máy tính).
- Đọc dữ liệu từ bộ dữ liệu lưu vào các biến n, m, a(n×m) tương ứng
- Tính trung bình cộng từng cột trong ma trận a vừa đọc được.

Programming Techniques Kỹ thuật lập trình

KÉT THÚC